

परिशिष्टम् - १

णत्वम्

अखण्डपदे

समस्तपदे

उपसर्गनिमित्तम्

१. पुष्पाति
तिसृणाम्३. (विकल्पेन)
व्रीहिवापिणौ / नौ५. परिणमति
परिणामः२. करणम्, अर्केण
गर्भेण,

व्रीहिवापेण / न

६. प्रयाणम्

पर्याणद्धम्, बृंहणम्

४. दौर्भागेण

णत्वविधायकसूत्राणि -

१. रषाभ्यां नो णः समानपदे - ८.४.१.

एकपदस्थभ्यां रेफषकाराभ्यां परस्य णः स्यात् ।

२. अट्कुप्वाद्धुमुव्यवायेऽपि - ८.४.२.

अट्, कवर्गः, पवर्गः, आङ्, जुम् - इत्येतैः यथासम्भवं मिलितैः
व्यवधानेऽपि नस्य णः स्यात् समानपदे ।

३. प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु च - ८.४.११.

पूर्वपदस्थान् निमित्तात् परस्य एषु स्थितस्य नस्य णो वा स्यात् ।

४. कुमति च - ८.४.१३.

कवर्गवति उत्तरपदे (प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु) नित्यं णत्वं स्यात् ।

५. उपसर्गादसमासेऽपि णोपदेशस्य - ८.४.१४.

उपसर्गस्थान् निमित्तात् परस्य णोपदेशस्य धातोः नस्य णः स्यात् समासे
असमासे अपि ।

६. कृत्यचः - ८.४.२९.

उपसर्गस्थान् निमित्तात् परस्य अचः उत्तरस्य कृत्यस्य नस्य णत्वं स्यात् ।

(णोपदेशाः प्रसिद्धाः - नटति, नदति, नमति, नश्यति, नहति, निन्दति,
नौति, नयति, नुदति, नुवति इत्यादयः ।)

परिशिष्टम् - २

णत्वनिषेधः

१. रामान्

२. परिभवनम्

३. घनष्टः

४. परिनिन्दनम्

परिभानम्

परिगमनम्

णत्वनिषेधसूत्राणि -

१. पदान्तस्य - ८.४.३७

पदान्तस्य नस्य णत्वं न स्यात् ।

२. न भाभूप्रकमिगमिप्यायीवेपाम् - ८.४.३४.

एभ्यः कृत्यस्य नस्य णो न स्यात् ।

३. नशोः षान्तस्य - ८.४.३९.

एषु णत्वं न स्यात् ।

णत्वसम्बन्धीनि सूत्राणि - ३९ (णत्वनिषेधसूत्राणि षट् अविहाय)
तेषु अतिप्रसिद्धानि - १० (णत्वनिषेधसूत्राणि - ४ अविहाय)

णत्वनिषेधसूत्राणि - ६

तेषु अतिप्रसिद्धानि - ४